

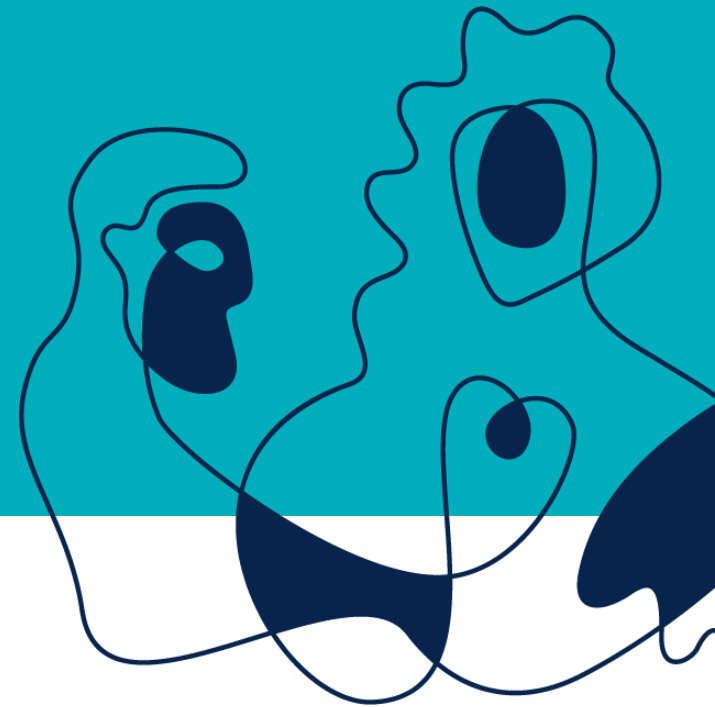
Fører kort og helsekrav - kasuistikker

Praktiske oppgaver

Statsforvalterens kurs for leger
i spesialisering del 1 (LIS1)

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Hvordan er denne presentasjonen bygget opp?

- Består av kasuistikker.
- Kasuistikkene skal belyse de mest *sentrale* helsekravene.
- Ikke alle helsekravene vil bli omtalt.
- Kasuistikkene med tilhørende fasit må ses i sammenheng med «Førerkortveilederen – Veileder til lov og forskrift» som finnes på Helsedirektoratets hjemmeside (og som dere finner lenke til i bilde 4).
- Målet er at LIS1-legene skal lære å bruke *Førerkortforskriften – Vedlegg 1 Helsekrav og Førerkortveilederen* i sitt møte med «førerkortpasienten».

Kasuistikkene blir presentert ved PSOAP-akronymet:

- Problem
- Sykehistorie
- Objektivt
- Analyse
- Plan

Oppgavene er bygget opp med et bilde der kasuistikken presenteres, etterfulgt av en fasit. For å lære mest mulig, prøv å finne løsningen ved å finne det aktuelle helsekravet i forskriften og eventuell veiledning i Førerkortveilederen, før du går til fasiten.

For å finne helsekravene gå til Helsedirektoratets førerkortveileder:

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/forerkortveilederen>

Eller gå til Lovdata og finn Vedlegg 1:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-01-19-298?q=førerkortforskriften>

Lykke til!

Fører kort og helsekrav – kasuistikker

I presentasjonen «*Førerkort og helsekrav –legens rolle. En innføring*», som ble lagt ut på nettsiden ved oppstart av LIS1-tjenesten i kommunene, avsluttet vi med to kasuistikker der løsningene skulle presenteres på kurset i offentlig helsearbeid. Disse er også vist i foredragspresentasjonen til denne nettversjonen av kurset. Vi starter med dem.

P: Anfall med kramper (Case 1)

S: Kvinne, 34 år. Innlagt med kramper uten kjent årsak. Tungebitt. Ikke hatt liknende tidligere. Sovet *litt* dårlig i det siste ellers ingenting «uvanlig». Feberkramper ved flere anledninger som barn.

O: Ingen nevrologiske utfall. Normal EEG og MR-caput. Trøtthet etter anfall. Støl i muskulatur.

A: Enkeltstående uprovosert anfall. Innlagt til observasjon. Ikke indikasjon for anfallsforebyggende behandling.

P: Ingen plan for oppfølging.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 1

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§20 Spesielle krav ved noen former for epilepsi og epilepsilignende anfall, punkt 1B (Enkeltstående uprovosert anfall:

Helsekrav oppfylt etter ett år uten anfall dersom nevrolog vurderer lav årlig risiko for nytt anfall.

Ved vurdering av anfallsrisiko skal det legges vekt på om det er påvist epileptiform aktivitet ved EEG og om det er påviste strukturelle endringer i hjernen som kan være årsak til anfallet.

Helsekravet er følgelig ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Ja, helsekravet vil ikke være oppfylt i en periode på mer enn seks måneder.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Etter ett år uten anfall, dersom nevrolog mener anfallsrisiko er lav.

P: Uro og søvnproblemer (Case 2)

S: 43 år gammel kvinne. Samlivsproblemer. Sover dårlig og føler seg urolig, hjertebank i perioder. Har brukt 20 mg oksazepam daglig i lengre tid. Ønsker noe for sine søvnproblemer.

O: Klinisk undersøkelse uten anmerkning.

A: «Sosialt» betingede søvnproblemer?

P: Du forsøker behandling med 7,5 mg zopiklon, sammen med oksazepam. Du skriver ut resept for ti dager.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 2

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 35. Generelle helsekrav ved bruk av midler som kan påvirke kjøreevnen

Helsekrav er ikke oppfylt dersom alkohol, rusmidler eller legemidler brukes i et omfang og på en måte som fører til helsesvekkelse med økt trafiksikkerhetsrisiko.

§ 36 Helsekrav ved bruk av noen midler som kan påvirke kjøreevnen, punkt 4 (Benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler – døgndoser):

Helsekrav oppfylt ved bruk av: Oksazepam inntil 30 mg/døgn. Helsekrav er også oppfylt ved bruk av: Zopiklon inntil 7,5 mg /døgn (dersom legemiddelet er inntatt minimum 8 timer før kjøring).

§ 37. Bruk av flere legemidler opplistet i § 36.

Ved bruk av to legemidler opplistet i § 36, reduseres angitt døgndose med 50 %.

Helsekrav er ikke oppfylt ved bruk av tre eller flere legemidler opplistet i § 36.

Helsekravet er ikke oppfylt som følge av kombinasjonsbruk som gjør at dosegrensen er overskredet både for oksazepam og zopiklon.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Dersom behandlingen viser seg å bli langvarig (mer enn seks måneder) må du sende melding.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Legemiddelbehandling må endres.

Mer om anfall og bevissthetsforstyrrelser

P: Bevissthetstap (Case 3)

S: Mann, 48 år og bussjåfør. Undersøkt primært på legevakt. Mistet bevisstheten under jogging. Plutselig innsettende. Kutt i panne med behov for sutur og tannskade etter fall. Ikke opplevd likende tidligere. Sier selv at han jogget, og at det neste han husker er at han våkner «på bakken». Innlegges sykehus.

O: Kardiologisk og nevrologisk utredning uten anmerkning.

A: Bevissthetstap av ukjent årsak.

P: Time hos fastlege for å fjerne suturer.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 3

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 22. Spesielle bestemmelser ved noen former for bevissthetstap (synkope) og bevissthetsforstyrrelser, punkt 1B (Enkeltstående bevissthetsforstyrrelse/synkope uten avklart årsak):

Helsekrav oppfylt etter seks måneder uten anfall dersom det er lav årlig risiko for nytt anfall.

Helseattest kan deretter gis for inntil to år av gangen, før den kan gis med vanlig varighet fem år etter siste anfall.

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei – helsekravet er oppfylt etter seks måneder uten nye anfall.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Seks måneders anfallsfrihet – og lav risiko for nye anfall.

P: Bevissthetstap (Case 4)

S: Mann, 48 år og bussjåfør. Undersøkt primært på legevakt. Mistet bevisstheten under jogging. Plutselig innsettende. Kutt i panne med behov for sutur og tannskade etter fall. Ikke opplevd likende tidligere. Sier selv at han jogget, og at det neste han husker er at han våkner «på bakken». Innlegges sykehus.

O: Kardiologisk og nevrologisk utredning uten anmerkning.

A: Bevissthetstap av ukjent årsak.

P: Time for å fjerne suturer.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 4

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

§ 22. Spesielle bestemmelser ved noen former for bevissthetstap (synkope) og bevissthetsforstyrrelser, punkt 1C (Enkeltstående bevissthetsforstyrrelse/synkope uten avklart årsak):

Helsekrav oppfylt etter to år uten anfall dersom relevant spesialist vurderer svært lav årlig risiko for nytt anfall.

Helseattest kan deretter gis for inntil ett år av gangen, før den kan gis med vanlig varighet fem år etter siste anfall.

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Ja – helsekravet er ikke oppfylt i en periode på mer enn seks måneder.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

To års anfallsfrihet og lav risiko for nye anfall.

Mer om legemiddelbruk og førerkort

P: Kroniske skuldersmerter (Case 5)

S: Mann, 50 år, snekker. Langvarige kroniske skuldersmerter. Bruker fast Paralgin forte 2 tabl. x 2. Kommer for å få fornyet resepter.

O: Lett redusert bevegelighet i høyre skulder. Smerter fremprovoseres i ytterstillingene. Status uendret fra tidligere.

A: Kroniske skuldersmerter

P: Fortsette behandlingen med Paralgin forte 2 tabl. x 2 og fysioterapi.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 5

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 35. Generelle helsekrav ved bruk av midler som kan påvirke kjøreevnen

Helsekrav er ikke oppfylt dersom alkohol, rusmidler eller legemidler brukes i et omfang og på en måte som fører til helsesvekkelse med økt trafiksikkerhetsrisiko.»

§ 36, punkt 5B: Opioider – kronisk smertebehandling

Helsekrav oppfylt dersom

- *det er klar medisinsk indikasjon*
- *det er minst en uke etter siste doseøkning*
- *det brukes en maksimal døgndose som tilsvarer inntil 300 mg morfinekvivalenter per os*
- *legemidlene er langtidsvirkende, og*
- *det har gått 8 timer etter inntak av ekstra dose korttidsvirkende opioid*

Helsekravet er ikke oppfylt. Dette ettersom Paralgin forte regnes som korttidsvirkende legemiddel i denne sammenhengen. Dette omtales i Førerkortveilederen. For at korttidsvirkende opioider skal kunne regnes som «langtidsvirkende», må de inntas med regelmessige mellomrom fordelt på minimum tre inntak pr. døgn for å sikre jevn serumkonsentrasjon gjennom hele døgnet.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Dersom behandlingen ikke planlegges endret må du sende melding. Tilstanden vil trolig være varig.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Endret legemiddelbehandling.

P: Langvarig benzodiazepinbruk (Case 6)

S: Mann, 45 år. Angstproblematikk. Sier at det eneste som gir han ro i kroppen er Rivotril. Har brukt dette i mange år. Bruker daglig 1-1,5 mg. Vil ikke diskutere alternativ behandling eller nedtrapping. Sier det vil ødelegge livet hans. Ønsker bare å få fornyet resepter.

O: Ingen objektive bivirkninger av legemidlet. Ingen mistanke om bruk av rusmidler.

A: Toleranseutvikling? Avhengighet?

P: Fornye resept – planlegge nedtrapping. Lufte problematikken med pasienten. Avtaler ny time.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 6

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 35. Generelle helsekrav ved bruk av midler som kan påvirke kjøreevnen

Helsekrav er ikke oppfylt dersom alkohol, rusmidler eller legemidler brukes i et omfang og på en måte som fører til helsesvekkelse med økt trafikksikkerhetsrisiko.

§ 36 Helsekrav ved bruk av noen midler som kan påvirke kjøreevnen, punkt 4 (Benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler):

Helsekrav er ikke oppfylt ved bruk av andre benzodiazepiner [enn oksazepam, diazepam, nitrazepam, zopiklon og zolpidem].

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Trolig. Dersom man tror at behandlingen vil vedvare, og behandlingen ikke vil endres, så må man sende melding.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Endret legemiddelbehandling.

Rusmidler og førerkort

P: Kronisk alkoholmisbruk? (Case 7)

S: Ny pasient på fastlegelista. Pasienten er en «suksessrik» næringslivstopp. Kommer til kontroll etter innleggelse i sykehus pga. magesmerter. Ble der behandlet for en akutt pankreatitt. Benektet alkoholinntak ved innleggelse i sykehus, men overfor deg forteller han om betydelig inntak, ofte jobbrelatert. Hevder selv at han har «kontroll». I forbindelse med konsultasjonen tar du diverse prøver, og finner forhøyede leverparametre, forhøyet MCV, CDT% og PEth (> 0,30 $\mu\text{mol/l}$).

O: Klinisk undersøkelse uten anmerkning.

A: Skadelig bruk av alkohol.

P: Følge opp pasienten med tanke på alkoholbruk. Lufte problematikken med pasienten, som er noe avvisende til at forbruket er skadelig. Avtaler ny time.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 7 (del 1)

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 35. Generelle helsekrav ved bruk av midler som kan påvirke kjøreevnen

Helsekrav er ikke oppfylt dersom alkohol, rusmidler eller legemidler brukes i et omfang og på en måte som fører til helsevekkelse med økt trafikksikkerhetsrisiko.

§ 36. Helsekrav ved bruk av noen midler som kan påvirke kjøreevnen, punkt 1B (Alkohol):

Helsekrav oppfylt etter seks måneder der månedlig oppfølging viser avholdenhet og normalisering av biologiske prøver som avspeiler alkoholforbruket.

Helseattest kan deretter gis for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at minimum kvartalsvis oppfølging viser kontrollert bruk.

Helseattest kan deretter gis med inntil fem års varighet, før den kan gis med vanlig varighet.

Helsekravet er ikke oppfylt pga. bruk av alkohol som gir utslag i biologiske markører (og i denne kasuistikken også alkoholutløst pankreatitt).

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Case 7 (del 2)

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei – ikke så lenge vedkommende innenfor seks måneder igjen fyller helsekravet. Dersom han under oppfølgingen ikke oppfyller forutsetningene om månedlige prøver og avholdenhet, må tilstanden meldes.

- Hovedregelen er at melding ikke skal sendes til Statsforvalteren når misbruket blir avdekket, men at vedkommende får «muntlig kjøreforbud» og krav om dokumentert totalavhold i 6 måneder ved regelmessig rusmiddeltesting hos fastlegen
- Dersom totalavhold i perioden ikke overholdes, slik at varigheten blir lengre enn 6 måneder, skal melding sendes til Statsforvalteren. Det samme gjelder hvis vedkommende unndrar seg rusmiddeltestingen ved ikke å møte opp eller bytter fastlege
- Hvis vedkommende ikke går med på avtale om totalavhold og rusmiddeltesting når misbruket blir avdekket, skal melding om ikke oppfylte helsekrav sendes umiddelbart. Det samme gjelder når det er overveiende sannsynlig at rusfrihet ikke vil kunne bli oppnådd i løpet av 6 måneder, f.eks. når det ikke er mulig umiddelbart å starte opp et nødvendig behandlings- og oppfølgingsopplegg

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Dokumentasjon av opphør av skadelig alkoholbruk i minst seks måneder.

P: Regelmessig bruk av hasj (Case 8)

S: Mann, 23 år. Forteller at han bruker det regelmessig siste året. Siste inntak i går ettermiddag (på jobb). Oppdaget av arbeidsgiver som har gitt han beskjed om at han får sparken om han ikke slutter. Oppsøker deg for å få hjelp til å slutte med hasj, og dokumentere rusfrihet.

O: Klinisk undersøkelse uten anmerkning. Ingen objektiv ruspåvirkning ved undersøkelse.

A: Bruk av illegale rusmidler.

P: Avtaler ny time om en uke. Planlegger første biokjemiske prøver om fire uker.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 8 (del 1)

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 35. Generelle helsekrav ved bruk av midler som kan påvirke kjøreevnen

Helsekrav er ikke oppfylt dersom alkohol, rusmidler eller legemidler brukes i et omfang og på en måte som fører til helsesvekkelse med økt trafiksikkerhetsrisiko.

§ 36. Helsekrav ved bruk av noen midler som kan påvirke kjøreevnen, punkt 2B (Illegale, rusgivende stoffer eller legemidler til rusformål):

Helsekrav oppfylt etter seks måneders rusfrihet dokumentert ved egnede prøver.

Helseattest kan deretter gis for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at umeldte kvartalsvise kontroller viser fortsatt rusfrihet.

Helseattest kan deretter gis med inntil fem års varighet, før den kan gis med vanlig varighet.

Helsekravet er ikke oppfylt pga. regelmessig bruk av illegale rusmidler over en lengre tidsperiode.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Case 8 (del 2)

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei – ikke så lenge vedkommende innenfor seks måneder igjen fyller helsekravet. Dersom han under oppfølgingen ikke oppfyller forutsetningene om rusfrihet dokumentert ved egnede prøver, må tilstanden meldes.

- Hovedregelen er at melding ikke skal sendes til Statsforvalteren når misbruket blir avdekket, men at vedkommende får «muntlig kjøreforbud» og krav om dokumentert rusfrihet i 6 måneder ved regelmessig rusmiddeltesting hos fastlegen
- Dersom rusfrihet i perioden ikke overholdes, slik at varigheten blir lengre enn 6 måneder, skal melding sendes til Statsforvalteren. Det samme gjelder hvis vedkommende unndrar seg rusmiddeltestingen ved ikke å møte opp eller bytter fastlege
- Hvis vedkommende ikke går med på avtale om rusfrihet og rusmiddeltesting når misbruket blir avdekket, skal melding om ikke oppfylte helsekrav sendes umiddelbart. Det samme gjelder når det er overveiende sannsynlig at rusfrihet ikke vil kunne bli oppnådd i løpet av 6 måneder, f.eks. når det ikke er mulig umiddelbart å starte opp et nødvendig behandlings- og oppfølgingsopplegg

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Når rusfrihet er dokumentert i minst seks måneder.

Spesielt ved alkoholmisbruk eller annen rusmiddelmissbruk

I disse sakene er det avgjørende med dokumentasjon for at «muntlig kjøreforbud» og krav om dokumentert totalavhold/rusfrihet i 6 måneder er gitt av legen. Dokumenter alltid:

- At «muntlig kjøreforbud» er gitt og når
- At vedkommende har fått beskjed om å møte til regelmessig rusmiddeltesting som bekrefter totalavhold/rusfrihet i 6 måneder fra en gitt dato
- At manglende oppmøte til oppfølgingen eller positive prøver som påviser rusmiddelinntak vil medføre melding til Statsforvalteren og sannsynlig tap av førerkortet
- At informasjonen er gitt skriftlig til pasienten og hvilken dato dette ble gjort

Dette bør gjøres for å sikre at det i ettertid ikke blir strid om hvilken informasjon som er gitt og hvilket oppfølgingsregime som skal følges, og fra hvilken dato de 6 månedene startet

Psykiske lidelser og kognitiv svikt

P: Førerkortfornyelse (Case 9)

S: 77 år gammel mann. Kommer som avtalt time. Skal fornye førerkortet. Kona styrer praten, men han forteller at han ikke har noen problemer i trafikken. "God erfaring etter mange år, og har aldri vært borti noen uhell. Kjører bare der jeg er kjent". Kona antyder at hukommelsen er blitt noe dårligere, og at hun lurere på om det finnes medisiner som kan hjelpe.

O: TMT-A 125 sekunder, TMT-B avbrutt da han gir opp. Viser lite innsikt i sin kognitive svikt.

A: Kognitiv svikt?

P: Avtaler ny time for kognitiv utredning.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 9

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 15. Helsekrav ved kognitiv svikt:

Helsekrav er ikke oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører trafikkikkerhetsrisiko.

Dette helsekravet er svært generelt formulert. Helsedirektoratets førerkortveileder gir mer omfattende beskrivelse av hvilke undersøkelser som bør utføres ved mistanke om kognitiv svikt og av hvordan testresultater bør vurderes. Det er derfor helt nødvendig at leger som skal foreta vurdering av kognitiv funksjon opp mot helsekravet, setter seg inn i det som står beskrevet i førerkortveilederen.

Av Førerkortveilederen fremgår det at TMT-A utover 111 sek indikerer svikt, det samme gjør TMT-B utover 301 sek.

Basert på informasjonen i veilederen er det her grunnlag for å konkludere med at helsekravet ikke er oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – her er det sannsynlig at helsekravet ikke er oppfylt.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Ja, trolig. Men bør vurdere å vente til neste konsultasjon er unnagjort. Da vil man ha mer informasjon å bygge meldingen på. Men muntlig kjøreforbud må gis siden det er usikkert om han oppfyller helsekravet.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Med gitte funn tilsier veilederteksten at det ikke vil være grunnlag for kjørevurdering. Dersom legemiddelbehandling, eller videre utredning skulle vise et noe bedre kognitivt nivå, kan man vurdere å gjennomføre praktisk kjørevurdering.

P: Alvorlig psykisk sykdom (Case 10)

S: Mann, 27 år. Kjent paranoid schizofreni. Siste innleggelse før det aktuelle for 1 år siden. Nylig innlagt i akuttpsykiatrisk sengepost med funksjonssvikt, manglende sykdomsinnsikt og autoseponering av antipsykotisk behandling.

O: Etter en måned nå igjen tilbake i habitualtilstand. Samarbeider godt.

A: Skal behandles med injeksjoner hver 14. dag på fastlegekontoret.

P: Ny time om 14 dager avtales.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 10

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 33. Generelle helsekrav ved psykiske lidelser og svekkelser

«... ikke oppfylt... dersom liten sykdomsinnsikt, avvikende atferd, svikt i impuls kontroll eller sviktende vurderingsevne og tilpasningsevne medfører trafikksikkerhetsrisiko».

§ 34. Punkt 1B: (Schizofreni)

Helsekrav oppfylt etter vurdering av relevant spesialist ved

- a) stabil tilstand i tre måneder
- b) god etterlevelse og oppfølging av behandlingen fra pasienten
- c) ingen bivirkninger av legemidler som kan påvirke trafikksikkerheten og
- d) god kognitiv funksjonsevne

Helseattest kan deretter gis med inntil to års varighet, før den etter to år kan gis med vanlig varighet.

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei, ikke dersom man antar at helsekravet igjen vil være oppfylt før seks måneder. (Altså at vilkårene i overstående punkt er oppfylt).

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Se vilkårene i sitert forskriftstekst.

Svekket synsfunksjon og førerkort

P: Synssvekkelse (Case 11)

S: 63 år gammel mann. Oppsøker deg på grunn av gradvis svekket visus. Problemer med å lese avis og kjenne igjen personer på avstand.

O: Du sliter med å få godt innsyn ved oftalmoskopi, ved visusundersøkelse (på tavle) er venstre 0,3, høyre 0,4 og bilateralt 0,4. Amsler (grid) test positiv (=«ser» buede linjer). Donders u.a.

A: Makuladegenerasjon?

P: Pasienten henvises øyelege.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 11

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 9. Helsekrav til synsfunksjon, punkt 1B (Synsstyrke):

Minst 0,5 for begge øyne samlet eller 0,5 for ett øye.

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Tilstanden vil trolig være varig, så ja. Dersom man vurderer at tilstanden kan bli forbedret kan man avvente melding.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Her kan man ev. benytte unntaksbestemmelsen i § 11. Det krever ytterligere undersøkelser av øyelege og ev. kjørevurdering før helseattest kan utstedes med info om at helsekrav er oppfylt godt nok til at § 11 kan brukes.

Aktuelle paragraf lyder:

§ 11. Vurdering ved ikke oppfylte krav til synsstyrke eller synsfelt

I helt spesielle tilfeller, og etter uttalelse fra øyelege, kan det gis førerrett i førerkortgruppe 1 selv om kravene til synsstyrke eller synsfelt ikke er oppfylt. Synsfunksjonen må ikke være ytterligere svekket på grunn av andre forhold. Kjørevurdering må være gjennomført etter anmodning fra Fylkesmannen [Statsforvalteren], og førerrett må være anbefalt av Statens vegvesen.

P: Synsfeltutfall (Case 12)

S: 42 år gammel kvinne, oppsøker lege tre dager etter symptomdebut. Forteller at hun har en «skygge» som følger blikket på høyre øye. Ingen smerter. Blir innlagt sykehus som øyeblikkelig hjelp.

O: Visus venstre 0,9, høyre 1,0. Ved synsfeltundersøkelse påvises et betydelig synsfeltutfall mot høyre. Går inn til 20 grader (vurdert monokulært). Binokulært er synsfeltet utbredelse begrenset til 40 grader fra sentrum mot høyre. Normalt synsfeltutbredelse venstre side.

A: Netthinneløsning. Øyelege vurderer at synsfeltutfallet trolig er varig.

P: Kontroll hos øyelege.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 12

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 1?

§ 9. Helsekrav til synsfunksjon, punkt 2B (Synsfelt):

- a) minst 120 grader vidt i horisontalplanet, 50 grader til hver side og 20 grader opp- og nedadgående ved blikkretning rett fram og
- b) ingen utfall innenfor en radius på 20 grader ved blikk rett fram.

Helsekravet er ikke oppfylt.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei – når helsekravet ikke er oppfylt kan kjøring ikke finne sted.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Avhengig av hvor sikker man er på at tilstanden vil vedvare. Dersom ja – melding. Dersom nei, kan ikke pasienten kjøre inntil neste kontroll. Da ev. sende melding om tilstanden ikke er normalisert.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Her kan man ev. benytte unntaksbestemmelsen i § 11. Det krever ytterligere undersøkelser av øyelege og ev. kjørevurdering før helseattest kan utstedes med info om at helsekrav er oppfylt godt nok til at § 11 kan brukes.

Aktuelle paragraf lyder:

§ 11. Vurdering ved ikke oppfylte krav til synsstyrke eller synsfelt

I helt spesielle tilfeller, og etter uttalelse fra øyelege, kan det gis førerrett i førerkortgruppe 1 selv om kravene til synsstyrke eller synsfelt ikke er oppfylt. Synsfunksjonen må ikke være ytterligere svekket på grunn av andre forhold. Kjørevurdering må være gjennomført etter anmodning fra Fylkesmannen [Statsforvalteren], og førerrett må være anbefalt av Statens vegvesen.

Hjertesykdom og diabetes

P: Brystsmerter (Case 13)

S: Kvinne, 68 år, drosjesjåfør. Kjent stabil angina. Nå fått anginasmerter i hvile. Innlegges i sykehus. Smertefri ved innleggelse.

O: Koronar angiografi viser to signifikante stenoser som stentbehandles.

A: Smertefri. AEKG før utskrivelse uten anmerkning.

P: Kontroll hos fastlege etter 3 uker.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 13

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

§ 25 Generell helsekrav ved hjerte- og karsykdommer

Helsekrav er ikke oppfylt der svikt i hjerte- og kretsløpssystemet kan føre til plutselig innsettende bevissthetspåvirkning

§ 26. Spesielle bestemmelser ved koronarsykdom, punkt 3 C (Etter utført perkutan koronar intervensjon - PCI):

Helsekrav oppfylt etter fire uker dersom

- a) det ikke er angina i hvile eller ved emosjonell belastning*
- b) det ikke er malign arytmi*
- c) arbeids-EKG er normalt ved 75 % belastning*
- d) ejeksjonsfraksjon er over 35 % og*
- e) funksjonsklasse er I eller II*

Helseattest kan deretter gis for inntil ett år, før den kan gis med vanlig varighet.

Det kreves bruk av medikamentell behandling som reduserer risiko for videreutvikling av sykdommen.

Helsekravet kan være oppfylt fire uker etter intervensjonen.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Nei, men etter fire uker dersom ovennevnte kriterier er oppfylt.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

At ovennevnte kriterier er oppfylt etter minimum fire uker.

P: Diabetes (Case 14)

S: Mann, 27 år, lastebilsjåfør. Kjent diabetes type 1. Bruker insulin. Ønsker å utvide førerkort til å omfatte buss (gruppe 3) og vil også gjerne ha kompetansebevis for utrykningskjøring, slik at han har flere jobbmuligheter.

O: Klinisk undersøkelse uten anmerkning. Ingen senkomplikasjoner. Undersøkt hos øyelege.

A: Diabetes.

P: Avtalt oppfølgende kontroll om seks måneder.

Er helsekravet oppfylt for

- førerkort gruppe 2 og gruppe 3?
- kjøreseddel for personbefordring?
- kompetansebevis for utrykningskjøring?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 14

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 2 og 3, og for kjøreseddel og kompetansebevis for utrykningskjøring?

§ 31. Spesifikke helsekrav ved bruk av legemidler som kan gi hypoglykemi, bokstav C:

Helsekrav oppfylt dersom føreren

a) ikke har hatt noe anfall av hypoglykemi med behov for bistand fra andre i løpet av de siste tolv månedene

b) har full innsikt i utvikling av hypoglykemi og farene det kan medføre

c) følger legens råd og anbefalinger

d) kontrollerer blodsukkeret minst to ganger daglig, ikke mer enn to timer før kjørestart og siden hver andre time, eller oftere dersom det er nødvendig, inntil kjøringen avsluttes og

e) har årlig oppfølging av sykdommen etter nasjonale retningslinjer med fremleggelse av logg med måling av blodsukker for de siste tre månedene

Helseattest kan gis med anbefaling om førerrett for inntil tre års varighet.

Ved ett anfall av hypoglykemi med behov for bistand fra andre gjelder egne bestemmelser i § 32.

Helsekrav er ikke oppfylt for kompetansebevis for utrykningskjøring og kjøreseddel for persontransport med buss.

Helsekravet er her oppfylt for både gruppe 2 og gruppe 3 med diabetes type 1. Men merk at det ikke kan utstedes kompetansebevis for utrykningskjøring eller kjøreseddel for persontransport med buss. Dette betyr at han kan utvide førerkortet til å omfatte buss (gruppe 3), men han kan ikke få kjøreseddel for å kjøre kommersiell persontransport med buss. Han kan heller ikke få kompetansebevis for utrykningskjøring.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Ja, han oppfylder helsekrav for å kjøre lastebil og kan utvide førerkortet til å omfatte buss, men han oppfylder ikke helsekrav for å få kjøreseddel for buss eller kompetansebevis for utrykningskjøring. Men han oppfylder helsekrav til kjøreseddel for drosje.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei, han har ikke kjøreseddel eller kompetansebevis for utrykningskjøring.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Ikke relevant. Han kan kjøre som vanlig.

P: Diabetes (Case 15)

S: Mann, 58 år, bussjåfør. Kjent diabetes type 2 siste 5 år. Bruker Metformin. Ingen hypoglykemier.

O: Hypertensjon, BMI 30. Ikke retinopati, nevropati eller nefropati.

A: Diabetes. Vektreduksjon tilstrebes.

P: Avtalt oppfølgende kontroll om seks måneder.

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Case 15

Er helsekravet oppfylt for førerkortgruppe 3?

§ 30. Generelle helsekrav ved diabetes

Personer med diabetes som bruker blodsukkersenkende legemidler oppfyller ikke helsekravet til førerett med 15 års gyldighet i førerkortgruppe 1 og fem års gyldighet i førerkortgruppe 2 og 3 etter førerkortforskriften § 4-1 første og annet ledd. Helseattest kan gis med anbefaling om førerett med inntil fem års varighet for førerkortgruppe 1 og inntil tre års varighet for førerkortgruppe 2 og 3 dersom

- det ikke er fare for bevissthetspåvirkning under føring av motorvogn og*
- sykdommen ikke har ført til funksjonssvikt i andre organer som medfører økt trafikksikkerhetsrisiko.*

Ved bruk av insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi, gjelder bestemmelsene i § 31 og § 32.

Helsekravet er oppfylt. Han bruker Metformin som ikke gir hypoglykemi.

Kan vedkommende kjøre inntil videre?

Ja.

Må du sende melding til Statsforvalteren?

Nei.

Hva skal eventuelt til for at kjøring kan gjenopptas?

Ikke relevant. Kan fortsette å kjøre som vanlig.